

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II**A****PUBLIC ADMINISTRATION****Signature and Name of Invigilator**

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--	--

1. (Signature) .....

(In figures as in Admit Card)

(Name) .....

Seat No. ....

2. (Signature) .....

(In words)

(Name) .....

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

SEP - 21221**Time Allowed : 2 Hours]****[Maximum Marks : 200****Number of Pages in this Booklet : 32****Number of Questions in this Booklet : 100****Instructions for the Candidates**

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
  - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यासाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **100** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
  - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
  - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोन्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

SEP - 21221/II—A

Public Administration**Paper II****लोकप्रशासन****प्रश्नपत्रिका II****Time Allowed : 120 Minutes]****[Maximum Marks : 200****Note :** This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.**सूचना :** या प्रश्नपत्रिकेत एकूण शंभर (100) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

1. The relationship in which a superior exercises direct supervision over a subordinate is : (A) Staff authority (B) Line authority (C) Auxiliary authority (D) Both staff and auxiliary authority	1. वरिष्ठ कनिष्ठावर प्रत्यक्ष पर्यवेक्षण करतात असा संबंध म्हणजे : (A) सहाय्यकारी अधिकार (B) पंक्ती अधिकार (C) साधन सहायक अधिकार (D) दोन्ही सहाय्यकारी आणि साधन सहायक अधिकार
2. It is not a factor of internal coordination : (A) Ability of superiors (B) Skill of subordinates (C) Singleness of purpose (D) High level conferences	2. अंतर्गत समन्वयाचा खालीलपैकी कोणता घटक नाही ? (A) वरिष्ठांची क्षमता (B) कनिष्ठांचे कौशल्य (C) उद्दिष्टाची एकलता (D) उच्चस्तरीय परिषद
3. "It is a form that authority assumes when it enters into a process" ? This is true of : (A) Communication (B) Coordination (C) Leadership (D) Motivation	3. प्रक्रियेत प्रवेश घेतल्यानंतर अधिकाराचे खरे स्वरूप असे बनते : (A) संसूचन (B) समन्वय (C) नेतृत्व (D) अभिप्रेरणा

4. Assertion (A) Reason (R) Pattern :

Assertion (A) : Publicness in Public Administration is a complex-structured concept.

Reason (R) : Public Administration differs from private administration with regard to at least three major dimensions—locus (agency), focus (public interest) and access (openness).

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true
5. Supervision is to :
- (A) Check compliance with instructions
- (B) Deter or detect wrong doing
- (C) Fitting each person harmoniously into the working group
- (D) Control staff
6. Lateral entry is the form of recruitment normally considered for :
- (A) Lower level positions
- (B) Middle level positions
- (C) Higher level positions
- (D) Lower and middle level positions

4. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :

विधान (A) : लोक प्रशासनातील सार्वजनिकता ही एक गुंतागुंतीची संकल्पना आहे.

कारण (R) : लोक प्रशासन खाजगी प्रशासनापेक्षा पुढील तीन दृष्टिकोनातून भिन्न आहे—लोकस (संस्था), फोकस (जनहित) आणि ॲक्सेस (खुलेपणा).

संकेतांक :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य विश्लेषण आहे
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे योग्य विश्लेषण नाही
- (C) (A) अचूक आहे, परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे, परंतु (R) अचूक आहे
5. पर्यवेक्षण हे :
- (A) मान्यतेसह आदेश तपासते
- (B) अन्याय शोधते आणि आटकाव घालते
- (C) प्रत्येक व्यक्तीला सामंजस्याने कार्यगटात समाविष्ट करते
- (D) कर्मचारी नियंत्रण करते
6. सेवाभरतीमध्ये पार्श्वगामी प्रवेशाच्या प्रकाराचा कोणत्या पदांसाठी विचार होतो ?
- (A) निम्नस्तरीय पदांसाठी
- (B) मध्यमस्तरीय पदांसाठी
- (C) वरिष्ठस्तरीय पदांसाठी
- (D) निम्नस्तरीय व मध्यमस्तरीय पदांसाठी

7. Promotion means :
 (A) Change in responsibilities
 (B) Change in responsibility and designation
 (C) Transfer
 (D) Change in designation
8. Informal training is imparted through :
 (A) Syndicate method
 (B) Lecture method
 (C) Trial and Error method
 (D) Case study method
9. The main leadership approach that focuses on small group is :
 (A) Situational
 (B) Traitist
 (C) Contingency
 (D) Participative
10. Match List I with List II and select the correct answer from the codes given below :

List I

- (a) Leadership process
 (b) Motivational forces
 (c) Communication process
 (d) Decision-making

List II

- (1) Friendly interaction
 (2) Overlapping groups
 (3) Group participation
 (4) Confidence and trust

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
 (A) (4) (3) (1) (2)
 (B) (4) (3) (2) (1)
 (C) (3) (1) (4) (2)
 (D) (1) (3) (2) (4)

7. पदोन्नती म्हणजे :
 (A) जबाबदारीमध्ये बदल
 (B) जबाबदारी आणि पदामध्ये बदल
 (C) बदली
 (D) पदामध्ये बदल
8. अनौपचारिक प्रशिक्षण ..... मध्यमातून दिले जाते.
 (A) सिंडिकेट पद्धती
 (B) व्याख्यान पद्धती
 (C) प्रयत्न-प्रमाद पद्धती
 (D) व्यष्टी अध्ययन पद्धती
9. नेतृत्वाचा प्रमुख दृष्टिकोन लहान समूहांवर प्रकाश टाकतो :
 (A) परिस्थितीजन्य
 (B) गुणात्मक
 (C) आपत्कालीन
 (D) सहभागित्व
10. सूची I सोबत सूची II ला जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) नेतृत्व प्रक्रिया
 (b) प्रेरक शक्ती
 (c) संसूचन प्रक्रिया
 (d) निर्णय प्रक्रिया

सूची II

- (1) मैत्रीपूर्ण आंतरक्रिया
 (2) परस्पर-व्यापक गट
 (3) समूह सहभाग
 (4) आत्मविश्वास व विश्वास

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
 (A) (4) (3) (1) (2)
 (B) (4) (3) (2) (1)
 (C) (3) (1) (4) (2)
 (D) (1) (3) (2) (4)

11. The classical thinkers believed in : (A) Wider participation of individuals in the organization (B) Rationality of individual behaviour (C) Existence of informal organization within formal organization (D) Organization as a structure of authority 12. One of the following is <i>not</i> a feature of modern organizational theory : (A) Decision-making (B) Fact-value dichotomy (C) Organizational humanism (D) More recognized sources of authority 13. 'The matter of giving orders seems a very simple affair; on the other hand surrounded by many difficulties', who observed it ? (A) Peter Drucker (B) Chris Argyris (C) Chester Barnard (D) Mary Parker Follett 14. According to Luther Gulick, why he divided work, is based on : (1) Men differ in nature (2) Men differ in capacity (3) Men differ in skill (4) Gain greatly in dexterity by specialization Codes : (A) Only (1) (B) (1), (2) and (3) (C) (1), (2), (3) and (4) (D) Only (4)	11. अभिजात विचारवंत हे विश्वास करतात : (A) संघटनेत व्यक्तींचा व्यापक सहभाग (B) व्यक्तीच्या वागणुकीची तार्किकता (C) औपचारिक संघटनेतील अनौपचारिक संघटनेचे अस्तित्व (D) संघटना ही प्राधिकाराची रचना 12. खालीलपैकी एक आधुनिक संघटना सिद्धांताचे वैशिष्ट्य नाही : (A) निर्णय प्रक्रिया (B) तथ्य-मूल्य द्विभाजन (C) संघटनात्मक मानवतावाद (D) अधिसत्तेचे अधिक अधिकृत स्रोत 13. 'आदेश देणे ही बाब खूप सरळ व्यवहार दिसते, दुसऱ्या बाजूला ती अनेक अडथळ्यांनी वेढलेली असते,' हे निरीक्षण कोणाचे ? (A) पिटर ड्रकर (B) क्रिस अर्ग्रीस (C) चेस्टर बर्नार्ड (D) मेरी पार्कर फॉलेट 14. ल्युथर गुलीक यांच्यानुसार, कार्य का विभागावे ? (1) मानव स्वभाव भिन्नता (2) मानव क्षमता भिन्नता (3) मानव कौशल्य भिन्नता (4) विशेषीकरणाद्वारे नैपुण्यतेचा मोठा फायदा संकेतांक : (A) फक्त (1) (B) (1), (2) आणि (3) (C) (1), (2), (3) आणि (4) (D) फक्त (4)

15. One who passes unfavourable information about his colleagues to the superior is called :

- (A) a rate buster
- (B) a chesler
- (C) a squealer
- (D) a cheater

16. Assertion (A) and Reason (R) pattern :

Assertion (A) : Bureaucracy is a major element in the rationalization of the modern world.

Reason (R) : The protestant social ethics contributed to the ascendancy of Bureaucracy.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

15. एखाद्या सहकार्यासंबंधी आपल्या वरिष्ठांना विरोधी माहिती देणे यास ..... असे म्हणतात.

- (A) रेट बस्टर
- (B) चेस्लर
- (C) ईस्कवीलर
- (D) चीटर

16. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :

विधान (A) : आधुनिक जगाचा विवेकीकरणात नोकरशाही मुख्य घटक आहे.

कारण (R) : नोकरशाहीच्या विकासात प्रोटेस्टन्ट सामाजिक नीति मूल्यांचे योगदान आहे.

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

17. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

**List I
(Books)**

- (a) The Science of Muddling Through
(b) Public Policy Making Re-examined
(c) Administrative Behaviour
(d) The Human Problems of an Industrial Organization

**List II
(Thinkers)**

- (1) Yezkel Dror
(2) Elton Mayo
(3) Charles Lindbloom
(4) Herbert Simon

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (3) (1) (4) (2)
(B) (1) (3) (2) (4)
(C) (4) (2) (1) (3)
(D) (2) (1) (4) (3)

18. In US, which one of the following is the President's principal staff agency in fiscal, legislative and administrative management ?
(A) The Executive Office
(B) Office of Management and Budgeting
(C) White House Office
(D) Office of Administration

17. सूची I सोबत सूची II ला जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

**सूची I
(ग्रंथ)**

- (a) दी सायंस ऑफ मुड्डलिंग थ्रू
(b) पब्लिक पॉलिसी मेकिंग रिएक्सामिन्ड
(c) अॅडमिनिस्ट्रेटिव्ह बिहेव्हीयर
(d) दी ह्युमन प्रॉब्लेम्स ऑफ अॅन इन्डस्ट्रियल ऑर्गनायझेशन

**सूची II
(विचारवंत)**

- (1) एक्झकेल ड्रोर
(2) एल्टन मेयो
(3) चार्ल्स लिंडब्लूम
(4) हर्बर्ट सायमन

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (3) (1) (4) (2)
(B) (1) (3) (2) (4)
(C) (4) (2) (1) (3)
(D) (2) (1) (4) (3)

18. अमेरिकेतील वित्तीय, वैधानिक आणि प्रशासकीय व्यवस्थापनातील राष्ट्रपतीचे मुख्य कार्यकारी अधिकरण खालीलपैकी कोणते आहे ?
(A) कार्यकारी कार्यालय
(B) व्यवस्थापन आणि अंदाजपत्रकीय कार्यालय
(C) व्हाईट हाऊस कार्यालय
(D) प्रशासनाचे कार्यालय

19. The characteristics of Post-modern Societies are :

- (1) Situational
- (2) Logical Positivism
- (3) Consumerism
- (4) Decentered self

Codes :

- (A) (1), (2) and (3)
- (B) (2), (3) and (4)
- (C) (1), (3) and (4)
- (D) (1), (2), (3) and (4)

20. Dwight Waldo in his book "The Administrative State" attacked :

- (1) Notion of unchanging principles of administration
- (2) Human emotions in organization
- (3) Narrowness of values of economy and efficiency
- (4) Inconsistent methodology used to determine principles

Codes :

- (A) (1) and (4)
- (B) (2) and (3)
- (C) (1), (3) and (4)
- (D) (1), (2) and (3)

21. As per Kautilya's thoughts, who prepared the annual budget ?

- (A) Samaharta
- (B) Amatya
- (C) Samnidhata
- (D) Swamin

19. उत्तर आधुनिक समाजाचे हे वैशिष्ट्ये आहेत :

- (1) परिस्थितीजन्य
- (2) तार्किक प्रत्याक्षर्थावाद
- (3) उपभोक्तावाद
- (4) विकेंद्रित स्व

संकेतांक :

- (A) (1), (2) आणि (3)
- (B) (2), (3) आणि (4)
- (C) (1), (3) आणि (4)
- (D) (1), (2), (3) आणि (4)

20. ड्वेट वाल्डो आपल्या 'प्रशासकीय राज्य' या ग्रंथात खालील बाबींवर आघात करतात :

- (1) प्रशासनाची तत्वे बदलण्याची धारणा
- (2) संघटनेतील मानवी भावना
- (3) काटकसर व कार्यक्षमता या मूल्यांचा संकोच
- (4) तत्वे निर्धारित करण्याची असंगत पद्धतीचा वापर

संकेतांक :

- (A) (1) आणि (4)
- (B) (2) आणि (3)
- (C) (1), (3) आणि (4)
- (D) (1), (2) आणि (3)

21. कौटिल्याच्या विचारानुसार, वार्षिक अंदाजपत्रक कोण तयार करते ?

- (A) समाहर्ता
- (B) आमत्य
- (C) समन्धिधाता
- (D) स्वामी

22. According to the Government of Act, 1858 the powers of the crown were to be exercised by whom ?

- (A) The Prime Minister of England
- (B) Queen or King of England
- (C) Governor-General of India
- (D) The Secretary of State for India

23. The Britishers introduced the portfolio system in the colonial administration in India in the year .....

- (A) 1861
- (B) 1859
- (C) 1853
- (D) 1861

24. Which of the following statements are not *incorrect* ?

- (1) The EVM and VVPAT are being manufactured by Electronic Corporation of India Limited, Hyderabad.
- (2) The EVM and VVPAT are being manufactured by Bharat Electronics Limited, Bangalore.
- (3) Presently, there are two models of EVMs—M2 model and M3 model.

Codes :

- (A) Only (2)
- (B) (1), (2) and (3)
- (C) (1) and (3)
- (D) (2) and (3)

22. भारत कायदा, 1858 अनुसार राजपदाचे अधिकार कोणाकडून वापरले जातात ?

- (A) इंग्लंडचे पंतप्रधान
- (B) इंग्लंडची राणी किंवा राजा
- (C) भारताचा गव्हर्नर-जनरल
- (D) भारत सचिव

23. भारतातील वसाहतीक प्रशासनात ब्रिटिशांनी खाते पद्धत या वर्षी लागू केली :

- (A) 1861
- (B) 1859
- (C) 1853
- (D) 1861

24. खालीलपैकी कोणते विधान **चूक** नाही ?

- (1) इलेक्ट्रॉनिक कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया लिमिटेड, हैदराबादद्वारे ई.व्ही.एम. आणि व्ही.व्ही.पी.ए.टी.चे उत्पादन केले जाते.
- (2) भारत इलेक्ट्रॉनिक्स लिमिटेड, बंगलोरद्वारे ई.व्ही.एम. आणि व्ही.व्ही.पी.ए.टी.चे उत्पादन केले जाते.
- (3) सद्या; M2 मॉडेल आणि M3 मॉडेल अशी ई.व्ही.एम.ची दोन मॉडेल आहेत.

संकेतांक :

- (A) फक्त (2)
- (B) (1), (2) आणि (3)
- (C) (1) आणि (3)
- (D) (2) आणि (3)

25. Match List I with List II and select the *correct* answer by using the codes given below :

List I

- (a) College of Fort William (Calcutta)
- (b) The Indian Council Act (Morley-Minto)
- (c) Simon Commission
- (d) The Government of India Act (Montague-Chelmsford)

List II

- (1) 1806
- (2) 1909
- (3) 1927
- (4) 1919

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (1) (4) (3) (2)
- (C) (4) (2) (3) (1)
- (D) (3) (4) (1) (2)

26. How many broad areas of specialization have been recommended by second ARC for organising the administrative machinery ?

- (A) 2 (B) 4
- (C) 8 (D) 10

25. सूची I सोबत सूची IIला जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) फोर्ट विल्यम कॉलेज (कलकत्ता)
- (b) भारतीय परिषद अधिनियम (मोर्ले-मिंटो)
- (c) सायमन कमिशन
- (d) भारत सरकार अधिनियम (मॉन्टेग्यु-चेम्सफोर्ड)

सूची II

- (1) 1806
- (2) 1909
- (3) 1927
- (4) 1919

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (1) (4) (3) (2)
- (C) (4) (2) (3) (1)
- (D) (3) (4) (1) (2)

26. प्रशासकीय यंत्रणेच्या संघटनासाठी दुसऱ्या प्रशासकीय सुधार आयोगाने किती विशेषीकरणाच्या व्यापक क्षेत्राची शिफारस केली ?

- (A) 2 (B) 4
- (C) 8 (D) 10

27. Which of the recommendations given below were made by the National Police Commission to curb the misuse of the police ?

- (a) Tenured office of the chief of police
- (b) Constitution of permanent state security commission
- (c) To implement measures to hold police accountable to the people, to the law and organisation.

Select the *correct* codes :

Codes :

- (A) (a), (b) and (c)
- (B) Only (a) and (c)
- (C) Only (b)
- (D) Only (c)

28. Constitution of NITI Aayog in 2015 is :

- (a) An ideological response to change socio-economic milieu
- (b) A response to post-colonial dirigisme state
- (c) Considered as critical in growth and development

Answer the question using the codes given below :

Codes :

- (A) (a), (b) and (c)
- (B) Only (c)
- (C) Only (a) and (b)
- (D) Only (b) and (c)

27. राष्ट्रीय पोलिस आयोगाने पोलिसांच्या दुरुपयोगास आळा घालण्यासाठी खालील दिलेल्या कोणत्या सूचना केल्या होत्या ?

- (a) पोलिस प्रमुखास कालबद्ध कार्यकाळ
- (b) राज्य सुरक्षा आयोगाची कायमस्वरूपी स्थापना
- (c) पोलिस यंत्रणेस लोक, कायदा व संघटनेस जबाबदार धरण्यासाठी उपाययोजनांची अंमलबजावणी करणे.

अचूक संकेतांक निवडा :

संकेतांक :

- (A) (a), (b) आणि (c)
- (B) केवळ (a) आणि (c)
- (C) केवळ (b)
- (D) केवळ (c)

28. सन् 2015 मध्ये नीती आयोगाची स्थापना ही :

- (a) एक बदललेल्या सामाजिक-आर्थिक परिस्थितीस वैचारिक प्रतिसाद होय
- (b) वसाहत-उत्तर डिरिगझेम राज्यास प्रतिसाद
- (c) वृद्धी आणि विकासात अत्यावश्यक मानले जाते.

खाली दिलेले संकेतांक वापरून प्रश्नाचे उत्तर द्या :

संकेतांक :

- (A) (a), (b) आणि (c)
- (B) केवळ (c)
- (C) केवळ (a) आणि (b)
- (D) केवळ (b) आणि (c)

29. Under which Article of the constitution the Council of Ministers is collectively responsible to the Legislative Assembly ? (A) Article 163 (B) Article 163(2) (C) Article 164(2) (D) Article 164(3) 30. Which of the given below is an executive body ? (A) The Staff Selection Commission (B) The National Commission for Minorities (C) The National Commission for Women (D) Election Commission 31. Who submits the annual report of the State Public Service Commission to the State Legislature ? (A) The chairman of the State Public Service Commission (B) The Chief Minister (C) The Governor (D) The Chief Secretary 32. The Legislative Council can be created by : (A) Amendment Act of Parliament (B) Resolution by the Loksabha (C) Resolution by Legislative Assembly (D) According the Article, 169 33. Which one of the following statements is <i>incorrect</i> about the Chief Secretary of a State ? (A) He is the Head of the Civil Service in the State (B) He is the Secretary to the State Cabinet (C) He is the principal advisor to the State Chief Minister (D) He does not supervise the execution of Cabinet decisions	29. संविधानाच्या कोणत्या कलमाअंतर्गत मंत्रिमंडळ सामूहिकपणे विधानसभेला जबाबदार आहे ? (A) कलम 163 (B) कलम 163(2) (C) कलम 164(2) (D) कलम 164(3) 30. खाली दिलेल्यापैकी कोणते कार्यकारी मंडळ आहे ? (A) कर्मचारी निवड आयोग (B) राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक आयोग (C) राष्ट्रीय महिला आयोग (D) निवडणूक आयोग 31. राज्य लोक सेवा आयोगाचा वार्षिक अहवाल राज्याच्या कायदेमंडळाकडे कोण सादर करतो ? (A) राज्य लोक सेवा आयोगाचे चेअरमन (B) मुख्यमंत्री (C) राज्यपाल (D) मुख्य सचिव 32. विधानपरिषदेची निर्मिती केली जाते : (A) संसदेच्या घटनादुरुस्ती कायद्याने (B) लोकसभेत ठराव पारीत करून (C) विधानसभेत ठराव पारीत करून (D) कलम 169 अन्वये 33. राज्याच्या मुख्य सचिवासंबंधी खालीलपैकी कोणते एक विधान अयोग्य आहे ? (A) तो राज्यातील सनदी सेवांचा प्रमुख असतो (B) तो राज्य मंत्रिमंडळाचा सचिव असतो (C) तो राज्याच्या मुख्यमंत्र्याचा प्रमुख सल्लागार असतो (D) तो मंत्रिमंडळ निर्णयाच्या अंमलबजावणीचे पर्यवेक्षण करत नसतो

34. Which one of the following was recommended by the Taxation Enquiry Commission (1953-54) ?
 (A) Revitalizing Urban Government
 (B) The widening of the sphere of taxation of urban bodies
 (C) The constitution of a statewide cadre of municipal employees
 (D) The segregation of certain taxes for exclusive utilization for Local Government
35. The Municipal Council can *not* levy tax on one of the following :
 (A) Environment Tax
 (B) Education Tax
 (C) Tax on Houses
 (D) Professional Tax
36. Assertion (A), Reason (R) Pattern :
Assertion (A) : The post of District Collector was first created in 1781.
Reason (R) : The District Collector is the Kingpin of district administration.
- Answer the question using the below given codes :
Codes :
 (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
 (B) Both (A) and (R) are true and (R) is not the correct explanation of (A)
 (C) (A) is true but (R) is false
 (D) (A) is false but (R) is true

34. खालीलपैकी कोणती एक टेक्सेशन-इन्क्वायरी कमिशन (1953-54) ने शिफारश केली होती ?
 (A) शहरी शासनाचे पुनरुत्थान
 (B) स्थानिक/शहरी निकायाच्या कर प्रणालीचे परीघ व्यापक करणे
 (C) नगरपालिका कर्मचाऱ्यांचे राज्यनिहाय कॅडर गठित करणे
 (D) स्थानिक शासनाच्या स्वतंत्र उपयोगासाठी निश्चित करांचे विलगीकरण करणे
35. नगरपरिषद खालीलपैकी कोणता कर लादू शकत नाही ?
 (A) पर्यावरण कर
 (B) शिक्षण कर
 (C) इमारतीवरील कर
 (D) व्यवसाय कर
36. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :
विधान (A) : 1781 मध्ये जिल्हाधिकाऱ्यांचे पद प्रथम निर्माण केले गेले.
कारण (R) : जिल्हा प्रशासनाचा जिल्हाधिकारी हा मुख्य स्तंभ आहे.
- खालील संकेतांकातून योग्य पर्याय निवडा :
संकेतांक :
 (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
 (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
 (C) (A) हे बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
 (D) (A) हे चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे

37. Which one of the following was recommended by the committee on service conditions of Municipal Employees (1965-68) ?

- (A) Revitalizing Urban Government
- (B) Widening the sphere of taxation of urban bodies
- (C) Constitution of a statewide cadre of municipal employees
- (D) Segregation of certain taxes for exclusive utilization for local government

38. Which one of the following is *not* a source of income of the municipal bodies ?

- (A) Non-tax Revenue
- (B) Cess
- (C) Grants-in-aid
- (D) Loans

39. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Governor
- (b) Council of Ministers
- (c) Duties of Chief Minister
- (d) Legislative Council

List II

- (1) Article 167
- (2) Article 169
- (3) Article 155
- (4) Article 163

Codes :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A) (1)	(2)	(3)	(4)
(B) (4)	(3)	(2)	(1)
(C) (3)	(2)	(4)	(1)
(D) (3)	(4)	(1)	(2)

37. खालीलपैकी कोणती एक शिफारस कमीटी ऑन सर्विस कन्डीशन्स ऑफ मुन्सिपल एम्प्लॉईज (1965-68) ने केली होती ?

- (A) शहरी शासनाचे पुनरुत्थान
- (B) स्थानिक निकायाच्या कर प्रणालीचे परीघ व्यापक करणे
- (C) नगरपालिका कर्मचाऱ्यांचे राज्यनिहाय कॅडर गठित करणे
- (D) स्थानिक शासनाच्या स्वतंत्र उपयोगासाठी निश्चित कराचे विलगीकरण करणे

38. खालीलपैकी कोणते एक हे नगरीय संस्थांचा उत्पन्नाचा स्रोत **नाही** ?

- (A) गैर-कर महसूल
- (B) अधिभार
- (C) अनुदान
- (D) कर्ज

39. सूची I शी सूची II ला जुळवा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) राज्यपाल
- (b) मंत्रिपरिषद
- (c) मुख्यमंत्र्याची कर्तव्य
- (d) विधान परिषद

सूची II

- (1) कलम 167
- (2) कलम 169
- (3) कलम 155
- (4) कलम 163

संकेतांक :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A) (1)	(2)	(3)	(4)
(B) (4)	(3)	(2)	(1)
(C) (3)	(2)	(4)	(1)
(D) (3)	(4)	(1)	(2)

40. Jawaharlal Nehru National Urban Renewal Mission was launched by the Prime Minister ..... (A) Dr. Manmohan Singh (B) Narendra Modi (C) P.V. Narasimha Rao (D) Rajiv Gandhi 41. The period known as golden era in Comparative Public Administration is : (A) 1920-1940 (B) 1941-1960 (C) 1960-1976 (D) 1976 to date 42. Which one is the most popular approaches in Comparative Public Administration which has been stressed considerably by Fred Riggs ? (A) Structural-Functional Approach (B) Systems Approach (C) Behavioural Approach (D) Ecological Approach 43. From human development perspective, democratic governance means : (A) Respect for people's human rights and freedoms (B) People have a say in decisions that affect them (C) People are free from ascriptive discrimination (D) Policies reflect needs of present generations 44. Who summarised the British bureaucracy as orderly, symmetrical, prudent, articulate and cohesive ? (A) Herman Finer (B) J.D. Kingsley (C) Milton Mandell (D) W.S. Sayre	40. जवाहरलाल नेहरू राष्ट्रीय शहरी नविनीकरण मिशन या पंत प्रधानानी सुरू केले : (A) डॉ. मनमोहन सिंग (B) नरेन्द्र मोदी (C) पी.व्ही. नरसिम्हाराव (D) राजीव गांधी 41. तुलनात्मक लोक-प्रशासनचा कोणता काळ सुवर्णकाळ म्हणून ओळखला जातो ? (A) 1920-1940 (B) 1941-1960 (C) 1960-1976 (D) 1976 ते आजपर्यंत 42. फ्रेड रिग्ज यांच्याकडून महत्त्व देण्यात आलेला तुलनात्मक लोकप्रशासनातील सर्वात प्रसिद्ध दृष्टिकोन कोणता ? (A) रचनात्मक-कार्यात्मक दृष्टिकोन (B) व्यवस्था दृष्टिकोन (C) वर्तनवादी दृष्टिकोन (D) पर्यावरणवादी दृष्टिकोन 43. मानवी विकासाच्या परिप्रेक्षातून, लोकशाही शासकता म्हणजे : (A) लोकांच्या मानवाधिकार आणि स्वातंत्र्याचा आदर (B) लोकांना त्यांना प्रभावित करणाऱ्या निर्णयात मत व्यक्त करता येते (C) लोक वर्णनात्मक भेदभावापासून मुक्त असतात (D) वर्तमान पिढीच्या गरजांचे धोरणात प्रतिबिंब दिसते 44. कोणाच्या मते ब्रिटिश नोकरशाही ही शिस्तबद्ध, संयमीतीय, बौद्धिक, स्पष्ट आणि संलग्न असते ? (A) हरमन फॉयनर (B) जे.डी. किंग्सले (C) मिल्टन मेन्डल (D) डब्ल्यू.एस. सॉयरे

45. What are the types of local government in Japan ?
 (a) Prefectures (b) Municipalities
 (c) Commune (d) County
 Answer the question using the codes given below :
 (A) All the above
 (B) Only (a) and (b)
 (C) Only (b) and (c)
 (D) (a), (b) and (c)
46. In which country these four types of cities—Designated city, Core city, Special city and City exist ?
 (A) USA (B) UK
 (C) France (D) Japan
47. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I**(Statements)**

- (a) Development never can be defined to universal satisfaction
 (b) Development stands for transformation of society
 (c) Development means change plus growth
 (d) Development is probably one of the most depreciated terms in social science literature.

List II**(Made by Whom)**

- (1) T.N. Chaturvedi
 (2) Colm and Geiger
 (3) Brandt Commission Report
 (4) Uphoff and Ilchman

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
 (A) (1) (2) (3) (4)
 (B) (2) (1) (4) (3)
 (C) (4) (3) (1) (2)
 (D) (3) (1) (2) (4)

45. जपानमध्ये स्थानिक शासनाचे कोणते प्रकार आहेत ?
 (a) प्रीफेक्चर (b) म्यूनिसिपॅलिटी
 (c) कम्यून (d) काऊंटी
 खाली दिलेले संकेतांक वापरून प्रश्नाचे उत्तर द्या :
 (A) (a), (b), (c) आणि (d)
 (B) केवळ (a) आणि (b)
 (C) केवळ (b) आणि (c)
 (D) (a), (b) आणि (c)
46. डिझिनेटेड सिटी, कोअर सिटी, स्पेशल सिटी आणि सिटी अशा चार प्रकारची शहरे कोणत्या देशात आहेत ?
 (A) यु.एस.ए. (B) यु.के.
 (C) फ्रान्स (D) जपान
47. सूची I सोबत सूची II ला जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I**(विधाने)**

- (a) वैश्विक समाधानांपर्यंत विकासाची व्याख्या करता येत नाही
 (b) समाज परिवर्तनासाठी विकास
 (c) विकास म्हणजे बदल आणि वृद्धी
 (d) सामाजिक शास्त्राच्या साहित्यात विकास ही कमी होत जाणारी संज्ञा आहे

सूची II**(कोणी दिले)**

- (1) टी.एन. चतुर्वेदी
 (2) कॉल्म आणि गिगर
 (3) ब्रॅन्ट आयोगाचा अहवाल
 (4) अपहोप आणि ईचमॅन

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
 (A) (1) (2) (3) (4)
 (B) (2) (1) (4) (3)
 (C) (4) (3) (1) (2)
 (D) (3) (1) (2) (4)

48. Origin of Public Interest Litigation is associated with justice : (A) Krishna Iyer (B) Hans Raj Khanna (C) Jagdish Sharan Verma (D) Bellur Narayanaswamy Srikrishna 49. Implementing social responsibilities by Corporate sector enhances : (A) Business Profitability (B) Positive Satisfaction (C) Consumer Satisfaction (D) Corporate Efficiency and Economy 50. Which one of the following is a mode of Public Private Partnership in India ? (A) Divestment (B) Design, Build, Finance and Operate (C) Disinvestment (D) Collaboration 51. The concept of joint sector was introduced in : (A) Policy Resolution 1948 (B) Policy Resolution 1956 (C) Policy Statement 1973 (D) Policy Statement 1977 52. Privatisation and Disinvestment owe their initiation to the Policy Resolution of : (A) 1977 (B) 1991 (C) 1998 (D) 2007 53. 'Navratna' status was awarded to public enterprises in : (A) 1985 (B) 1991 (C) 1997 (D) 2007	48. जनहित याचिकेच्या उद्‌याचा संबंध ..... या न्यायमूर्तीशी आहे. (A) कृष्ण अय्यर (B) हंस राज खन्ना (C) जगदीश शरण वर्मा (D) बेल्लूर नारायणस्वामी श्रीकृष्ण 49. औद्योगिक क्षेत्राच्या सामाजिक जबाबदारीची अंमलबजावणी हे वाढविते : (A) व्यावसायिक लाभ (B) सकारात्मक समाधान (C) ग्राहक समाधान (D) उद्योग कार्यक्षमता आणि मितव्ययता 50. भारतातील सार्वजनिक खाजगी भागीदारीचा एक प्रकार खालीलपैकी कोणता आहे ? (A) विघटन (B) संकल्पन, बांधा, वित्त आणि वापरा (C) विनिवेश (D) सहयोग 51. संयुक्त क्षेत्राची संकल्पना ..... मधून प्रस्तावित करण्यात आली. (A) धोरण ठराव-1948 (B) धोरण ठराव-1956 (C) धोरण विधान-1973 (D) धोरण विधान-1977 52. खालीलपैकी कोणत्या धोरण प्रस्तावामध्ये खाजगीकरण आणि निरगुंतवणुकीचे बीज रोवले गेले ? (A) 1977 (B) 1991 (C) 1998 (D) 2007 53. सार्वजनिक उपक्रमांना 'नवरत्न' दर्जा कोणत्या साली बहाल करण्यात आला ? (A) 1985 (B) 1991 (C) 1997 (D) 2007

54. Public enterprises get their working capital from :
 (A) Bank advance
 (B) Cash Credit
 (C) Non-plan loan
 (D) Disinvestment
55. When the government sells majority of its shares in a company to a private sector company, it is called :
 (A) Privatisation
 (B) Disinvestment
 (C) Partial Disinvestment
 (D) Strategic Disinvestment
56. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Plan Funds
 (b) Non-Plan Funds
 (c) Grants for State Plans
 (d) State-Specific Grants

List II

- (1) Finance Commission
 (2) Union Government
 (3) Planning Commission
 (4) National Development Council

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
 (A) (3) (1) (4) (2)
 (B) (1) (3) (2) (4)
 (C) (4) (2) (1) (3)
 (D) (2) (4) (3) (1)

57. It is known as a blank cheque given to the executive by the Lok Sabha :
 (A) Vote on Account
 (B) Additional Grant
 (C) Vote on Credit
 (D) Exceptional Grant

54. सार्वजनिक उपक्रमांना त्यांचे कार्याय भांडवल ..... कडून मिळते.
 (A) बँक आग्रीम
 (B) रोख पत
 (C) योजनाबाह्य कर्ज
 (D) निरगुंतवणूक
55. जेव्हा शासनाच्या कोणत्याही कंपन्याचे बहुतांश शेअर्स खाजगी क्षेत्रातील कंपनीला विकले जातात तेव्हा त्यास ..... असे म्हणतात.
 (A) खाजगीकरण
 (B) निरगुंतवणूक
 (C) आंशिक निरगुंतवणीकरण
 (D) निरगुंतवणुकीची रणनीती
56. सूची I सोबत सूची IIला जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) योजना निधी
 (b) योजनाबाह्य निधी
 (c) राज्य योजनांना अनुदान
 (d) राज्य-विशेष अनुदान

सूची II

- (1) वित्त आयोग
 (2) संघ शासन
 (3) योजना आयोग
 (4) राष्ट्रीय विकास परिषद

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
 (A) (3) (1) (4) (2)
 (B) (1) (3) (2) (4)
 (C) (4) (2) (1) (3)
 (D) (2) (4) (3) (1)

57. यास लोकसभेने कार्यकारीला दिलेला कोरा धनादेश म्हणतात :
 (A) लेखानुदान
 (B) अतिरिक्त अनुदान
 (C) ऋण अनुदान
 (D) अपवादात्मक अनुदान

58. A policy-cut motion ends up in : (A) Cut in plan expenditure (B) Suggesting an alternative policy (C) Change in government policy (D) Rejection of a programme 59. Annual Grants-in-aid to the states has been provided under Article : (A) 264 (B) 271 (C) 275 (D) 280 60. It is a multistage destination based tax : (A) Income Tax (B) Property Tax (C) Sales Tax (D) Goods and Services Tax 61. The key agency to initially translate the constitutional provisions of a social welfare state into practice has been : (A) Central Social Welfare Board (B) Ministry of Social Justice and Empowerment (C) National Commission for SC/ST (D) Planning Commission 62. Durga Bai Deshmukh award for women development is given to : (A) A woman social worker (B) Voluntary organization (C) Department of women and child development (D) Family counselling centre	58. धोरण कपात प्रस्ताव खालीलपैकी कशावर परिणाम करते ? (A) योजनेवरील खर्चात कपात (B) पर्यायी धोरण सुचविणे (C) शासनाच्या धोरणात बदल (D) कार्यक्रम अस्वीकृती 59. या कलमा अंतर्गत राज्यांसाठीच्या वार्षिक अनुदानाची तरतूद आहे : (A) 264 (B) 271 (C) 275 (D) 280 60. खालीलपैकी कोणते बहुस्तरीय गंतव्य आधारित कराचे प्रकार आहेत ? (A) आयकर (B) मालमत्ता कर (C) विक्री कर (D) वस्तू आणि सेवा कर 61. समाज कल्याण राज्याचे घटनात्मक तरतुदी प्रत्यक्षात अंमलात आणणारे प्रमुख अभिकरण कोणते ? (A) केंद्र समाज कल्याण मंडळ (B) सामाजिक न्याय आणि सक्षमीकरण मंत्रालय (C) अ.जा. व अ.ज.चे राष्ट्रीय आयोग (D) नियोजन आयोग 62. महिला विकासासंदर्भात दुर्गाबाई देशमुख पारितोषिक कोणास दिले जाते ? (A) महिला समाज कार्यकर्ता (B) स्वयंसेवी संघटना (C) महिला व बालकल्याण विभाग (D) कुटुंब कल्याण केंद्र

63. Who stated that social welfare measures were essential but their implementation should be undertaken co-operatively rather than as a function of state ?
 (A) Fried Lanter
 (B) Wayne Vasey
 (C) Robert Owen
 (D) Jawaharlal Nehru
64. The concept of 'cultural lag' was put forth by :
 (A) Wilfredo Pareto
 (B) K. Davis
 (C) Ginsberg
 (D) William Ogburn
65. Which one of the following is *not* correctly matched ?
 (A) B.P. Mandal Commission – 1978
 (B) National Commission for Backward Classes – 1993
 (C) Backward Classes Commission – 1953
 (D) National Commission for Socially and Educationally Backward Classes – 2015
66. Which of the following Articles of the Constitution of India makes provision for educational advancement of the Scheduled Tribes by Reserving Seats in educational institutions and granting scholarships ?
 (A) Article 15(4)
 (B) Article 16(4)
 (C) Article 330 and 332
 (D) Article 339(1)
63. “समाज कल्याण तरतुदी आवश्यक आहेत परंतु हे राज्याचे कार्य न होता, सहकारातून त्याची अंमलबजावणी होणे गरजेचे आहे” असे विधान कोणी केले ?
 (A) फ्राइड लॅन्टर
 (B) वेइन व्हॅसे
 (C) रॉबर्ट ओवेन
 (D) जवाहरलाल नेहरू
64. “सांस्कृतिक पीछेहाट”—ही संकल्पना कोणी मांडली ?
 (A) वीलफ्रेडो पॅरोटो
 (B) के. डेव्हिस
 (C) जिन्सबर्ग
 (D) विल्यम ऑगबर्न
65. खालीलपैकी कोणती जोडी जुळत नाही ?
 (A) बी.पी. मंडळ आयोग—1978
 (B) मागास वर्गासाठी राष्ट्रीय आयोग—1993
 (C) मागास प्रवर्ग आयोग—1953
 (D) सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्गासाठी राष्ट्रीय आयोग—2015
66. अनुसूचित जमातींना शैक्षणिक संस्थामध्ये जागांचे आरक्षण आणि शिष्यवृत्ती देऊन अनुसूचित जमातीच्या शैक्षणिक उन्नतीसाठी भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमात तरतूद करण्यात आली आहे ?
 (A) कलम 15(4)
 (B) कलम 16(4)
 (C) कलम 330 आणि 332
 (D) कलम 339(1)

67. Assertion (A) and Reason (R) Pattern :

Assertion (A) : Economic Planning can partially solve the problem of social justice.

Reason (R) : Economy is the wheel of society.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

68. Which of the following do not provide social welfare services throughout the whole world ?

- (A) World Health Organisation (WHO)
- (B) Red Cross
- (C) United Nations Children's Fund
- (D) U.N. Security Council

69. The National Commission for Minorities celebrates '*Minorities Rights Day*' on .....

- (A) 24th April
- (B) 25th December
- (C) 8th March
- (D) 18th December

67. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :

विधान (A) : आर्थिक नियोजन सामाजिक न्यायाची समस्या अंशतः सोडवू शकते.

कारण (R) : अर्थव्यवस्था समाजाचे चाक आहे.

संकेतांक :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक विश्लेषण आहे
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक विश्लेषण नाही
- (C) (A) अचूक आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे परंतु (R) अचूक आहे

68. कोणती संघटना जागतिक स्तरावर समाज कल्याण सेवेत सहभागी नाही ?

- (A) जागतिक स्वास्थ्य संघटना (WHO)
- (B) रेड क्रॉस
- (C) संयुक्त राष्ट्र बाल निधी
- (D) संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषद

69. अल्पसंख्यांकांचा राष्ट्रीय आयोग 'अल्पसंख्यांक अधिकार दिवस' यादिवशी साजरा करते .....

- (A) 24 एप्रिलला
- (B) 25 डिसेंबरला
- (C) 8 मार्चला
- (D) 18 डिसेंबरला

70. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Article-14
- (b) Article-15
- (c) Article-16
- (d) Article-17

List II

- (1) Equality before the law
- (2) Prohibits untouchability
- (3) Equality of opportunity
- (4) Prohibits discrimination on grounds of religion, race, caste, sex or place of birth

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (3) (4) (2) (1)
- (C) (1) (4) (3) (2)
- (D) (4) (2) (1) (3)

71. Who defines public policy as 'Authoritative allocation of values for the whole society' ?

- (A) Peter Self
- (B) Thomas Dye
- (C) Y. Dror
- (D) David Easton

70. सूची I सोबत सूची IIला जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) कलम-14
- (b) कलम-15
- (c) कलम-16
- (d) कलम-17

सूची II

- (1) कायद्यासमोर समानता
- (2) अस्पृश्यता प्रतिबंध
- (3) संधीची समानता
- (4) धर्म, वंश, जात, लिंग किंवा जन्मस्थान यावरून भेदभावास प्रतिबंध

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (3) (4) (2) (1)
- (C) (1) (4) (3) (2)
- (D) (4) (2) (1) (3)

71. “संपूर्ण समाजासाठी मूल्यांचे अधिकृत वितरण म्हणजे सार्वजनिक धोरण होय” ही व्याख्या कोणाची ?

- (A) पिटर सेल्फ
- (B) थॉमस डाय
- (C) वाय. ड्रॉर
- (D) डेव्हिड ईस्टन

72. Who said, 'Policy Analysis is both Art and Craft' ? (A) William Dunn (B) Aaron Wildvasky (C) Charles Lindbloom (D) E.S. Quade 73. Which three 'policy evaluation' criteria were suggested by Thomas Smith ? (A) Policy design, Policy process and Policy achievement (B) Policy making, Policy approved and Policy implementation (C) Policy achievement, Policy process and Policy evaluation (D) Policy process, Policy plan and Policy approval 74. Which one is not a hall-mark of post-positivists approach to policy studies ? (A) Subjective Reflection (B) Normative Analysis (C) Quantitative Analysis (D) Argumentation 75. According to whom 'Lindbloom's Incrementalist model' of decision making was quite conservative and unsatisfactory ? (A) Harold Lasswell (B) Y. Dror (C) David Easton (D) Thomas Dye	72. कोणी म्हटले, 'धोरण विश्लेषण हे कला आणि कौशल्य असे दोन्ही आहे' ? (A) विल्यम डन (B) आरन विल्डवस्की (C) चार्ल्स लिंडब्लूम (D) इ.एस. क्वेड 73. थॉमस स्मिथ यांच्याकडून कोणते तीन धोरण मूल्यमापनाचे निकष सुचविले गेले ? (A) धोरण संकल्पन, धोरण प्रक्रिया आणि धोरण प्राप्ती (B) धोरण निर्धारण, धोरण मान्यता आणि धोरणाची अंमलबजावणी (C) धोरण प्राप्ती, धोरण प्रक्रिया आणि धोरणाचे मूल्यमापन (D) धोरण प्रक्रिया, धोरण नियोजन आणि धोरणाची मान्यता 74. धोरण अभ्यासाच्या उत्तर-प्रत्यक्षार्थवाद दृष्टिकोनाचे खालील कोणते एक प्रमाण वैशिष्ट्य नाही ? (A) व्यक्तिपरत्व चिंतन (B) आदर्शात्मक विश्लेषण (C) संख्यात्मक विश्लेषण (D) युक्तिवाद 75. कोणाच्या मते, लिंडब्लूम यांचे निर्णय निर्धारणाचे वृद्धीशील प्रतिमान पुराणमतवादी आणि असमाधानकारक आहे ? (A) हेरॉल्ड लास्वेल (B) वाय. ड्रॉर (C) डेव्हिड ईस्टन (D) थॉमस डाय

76. Policy streams perspective of agenda setting is advocated by :

- (A) Roger Cobb
- (B) Charles Elder
- (C) John Kingdon
- (D) James Anderson

77. The Implementation game is a seminal work of :

- (A) Jeffrey L. Pressman
- (B) Daniel A. Mazmanian
- (C) Peter Hupe
- (D) Eugene Bardach

78. The official policy makers are .....

- (1) Legislatures
- (2) Executives
- (3) Administrators
- (4) Civil society

Select the *correct* answer from the codes given below :

Codes :

- (A) (3) and (4)
- (B) (1), (2) and (3)
- (C) (2), (3) and (4)
- (D) (1) and (4)

76. मसुदा निर्मितीच्या धोरण प्रवाह परिप्रेक्षाचा पुरस्कार ..... यांनी केला.

- (A) रॉजर कॉब
- (B) चार्ल्स एल्डर
- (C) जॉन किंगडन
- (D) जेम्स अँडरसन

77. इम्पलिमेंटेशन गेम हे ..... यांचे प्रारंभिक योगदान आहे.

- (A) जेफ्री एल. प्रेस्मन
- (B) डॅनियल ए. मजमनियन
- (C) पिटर हप
- (D) युजेन बारडॅक

78. कार्यालयीन धोरण निर्माते हे आहेत :

- (1) विधीमंडळ
- (2) कार्यकारी
- (3) प्रशासक
- (4) नागरी सेवा

खालील मधून योग्य उत्तर निवडा :

संकेतांक :

- (A) (3) आणि (4)
- (B) (1), (2) आणि (3)
- (C) (2), (3) आणि (4)
- (D) (1) आणि (4)

79. Match the following List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) David Easton
(b) Dror Y.
(c) Nagel Stuart (ed)
(d) Dunn William N.

List II

- (1) System Analysis of Political Life
(2) Public Policy making Re-examined
(3) Public Policy Analysis
(4) Public Policy Analysis—An Introduction

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (4) (3) (2) (1)
(B) (2) (4) (1) (3)
(C) (1) (2) (3) (4)
(D) (3) (1) (4) (2)

80. Assertion (A) and Reason (R) pattern :

Assertion (A) : Participatory approach to policy making leads to adoption of better informed policies.

Reason (R) : Participatory approach takes into consideration the views of different stakeholders.

Answer the question using the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true
(B) Both (A) and (R) are true and (R) is the explanation of (A)
(C) Only (A) is true, (R) is False
(D) Both (A) and (R) are true, but (R) is not the explanation of (A)

79. सूची I सोबत सूची II ला जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) डेव्हिड ईस्टन
(b) ड्रॉर वाय.
(c) नेगेल स्टुअर्ट (संपादित)
(d) डन व्हील्यम एन.

सूची II

- (1) राजकीय जीवनाचे व्यवस्था विश्लेषण
(2) सार्वजनिक धोरणाच्या निर्मितीचे पुनर्परीक्षण
(3) सार्वजनिक धोरण विश्लेषण
(4) सार्वजनिक धोरण विश्लेषण—प्रस्ताविक

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (4) (3) (2) (1)
(B) (2) (4) (1) (3)
(C) (1) (2) (3) (4)
(D) (3) (1) (4) (2)

80. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :

विधान (A) : धोरण निर्मितीच्या सहभागी दृष्टिकोनामुळे चांगले धोरण निवडले जाते.

कारण (R) : सहभागी दृष्टिकोन विविध भागधारकांची मते विचारात घेतो.

खाली दिलेले संकेतांक वापरून प्रश्नाचे उत्तर द्या :

संकेतांक :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत
(B) (A) आणि (R) बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे स्पष्टीकरण आहे
(C) केवळ (A) बरोबर आहे, (R) चूक आहे
(D) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत, पण (A) हे (R) चे स्पष्टीकरण नाही

81. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) E-Seva
(b) Bhoomi
(c) Setu
(d) Gyandoot

List II

- (1) Maharashtra
(2) Karnataka
(3) Madhya Pradesh
(4) Andhra Pradesh

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (2) (4) (1) (3)
(B) (2) (3) (1) (4)
(C) (4) (1) (3) (2)
(D) (4) (2) (1) (3)
82. Delegated legislation is an outcome of the positive role of :
(A) Citizens (B) Executive
(C) Technology (D) Values
83. World Bank for first time in 1989 highlighted the concept of good governance. Which of the following is *not* its dimensions ?
(A) Public Sector Management
(B) Accountability
(C) Legal Framework for development
(D) Democracy

81. सूची I सोबत सूची IIला जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) ई-सेवा
(b) भूमी
(c) सेतू
(d) ज्ञानदूत

सूची II

- (1) महाराष्ट्र
(2) कर्नाटक
(3) मध्यप्रदेश
(4) आंध्रप्रदेश

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (2) (4) (1) (3)
(B) (2) (3) (1) (4)
(C) (4) (1) (3) (2)
(D) (4) (2) (1) (3)
82. प्रदत्त कायदा हे ..... द्वारे दिलेल्या सकारात्मक योगदानाचा परिणाम आहे.
(A) नागरिक (B) कार्यकारी मंडळ
(C) तंत्रज्ञान (D) मूल्य
83. जागतिक बँकेने 1989 साली सर्वप्रथम 'सु-शासन' ही संकल्पना प्रकाशझोतात आणली. खालीलपैकी कोणते त्याचे आयाम नाहीत ?
(A) सार्वजनिक उपक्रम व्यवस्थापन
(B) उत्तरदायित्व
(C) विकासासाठीची कायदेशीर चौकट
(D) लोकशाही

84. The following is <i>not</i> a salient feature of new public management : (A) Output oriented administration (B) Process oriented administration (C) Privatization (D) Major emphasis on cost cutting 85. Digital Divide is : (A) More effective linkages between Citizens and Government (B) Improved efficiency of government workers (C) Gap between groups having access to technology and without technology (D) Partnership between public, private and civil society 86. Gender Related Development Index attempts to capture ..... (A) Human Poverty Index (B) Adult Illiteracy Rate (C) Gender Disparities (D) Human Development Index 87. 12th Annual Convention of the Central Information Commission was organized on : (A) 6th December, 2017 (B) 6th December, 2016 (C) 6th December, 2015 (D) 6th December, 2018 88. The concept 'Droit Administratif' is related with : (A) Good Governance (B) Administrative Law (C) New Public Service (D) New Public Management	84. नवलोक व्यवस्थापनाचे मुख्य वैशिष्ट्य खालीलपैकी नाही : (A) उत्पादाभिमुख प्रशासन (B) प्रक्रियाभिमुख प्रशासन (C) खाजगीकरण (D) खर्च कपातीवर मुख्य जोर 85. 'डिजीटल डिवाइड' म्हणजे : (A) नागरिक आणि शासनामध्ये अधिक प्रभावी जुळणी (B) शासकीय कर्मचाऱ्यांची कार्यदक्षता सुधारते (C) तंत्रज्ञान आहे-रे आणि नाही-रे गटामधील भेद (D) लोक, खाजगी आणि नागरी समाजातील भागीदारी 86. लिंगासंबंधी विकास निर्देशांक हे प्राप्त करण्याचा प्रयत्न करते ..... (A) मानव प्राथमिकता निर्देशांक (B) प्रौढ साक्षरता दर (C) लिंगविभेद (D) मानव विकास निर्देशांक 87. केंद्रीय माहिती आयोगाचे 12वी वार्षिक परिषद या साली आयोजित केली होती : (A) 6 डिसेंबर, 2017 (B) 6 डिसेंबर, 2016 (C) 6 डिसेंबर, 2015 (D) 6 डिसेंबर, 2018 88. 'ड्राईट अॅडमिनीस्ट्रेटीफ' ही संकल्पना याच्याशी संबंधित आहे : (A) सुशासन (B) प्रशासकीय कायदा (C) नव लोक सेवा (D) नव लोक व्यवस्थापन

89. Who termed third world countries as soft states ?
 (A) U.L. Goswami
 (B) Weidner
 (C) Gunnar Myrdal
 (D) Donald Stone
90. The origins of the Right to Information Movement lie in :
 (A) Devdungri, Rajasthan
 (B) Jhunjhunu, Rajasthan
 (C) Bikaner, Rajasthan
 (D) Jaipur, Rajasthan
91. According to whom “to decide upon the right problem of research is half way to success” ?
 (A) George Holmes
 (B) R. L. Eckoff
 (C) Lundberg
 (D) Goode and Hatte
92. Which of the following is *not* an advantage of using closed questions in a survey ?
 (A) It reduces the risk of variability in the way answers are recorded
 (B) It makes answers easier to process and analyse
 (C) They present respondents from giving spontaneous unexpected answers
 (D) Closed questions are quicker and easier for respondents to complete

89. कोणाच्या मते तिसऱ्या जगातील राष्ट्रे मवाळ राज्य असे संबोधले जाते ?
 (A) यू. एल. गोस्वामी
 (B) वीडनर
 (C) गून्नार मिरडल
 (D) डोनाल्ड स्टोन
90. माहितीच्या अधिकार चळवळीचे उगम ..... येथे झाले.
 (A) देवडंगरी, राजस्थान
 (B) झुनझुनु, राजस्थान
 (C) बीकानेर, राजस्थान
 (D) जयपूर, राजस्थान
91. “योग्य संशोधन समस्या निवडणे यात यशाचा अर्धा मार्ग पूर्ण होतो.” ही व्याख्या कोणाची आहे ?
 (A) जार्ज होम्स
 (B) आर.एल. एक्ऑफ
 (C) लुंडबर्ग
 (D) गुडे आणि हॅट
92. सर्वेक्षणामध्ये बंदिस्त प्रश्न वापरण्याचे फायदे खालीलपैकी कोणते नाहीत ?
 (A) उत्तरं नोंदवताना चलतेचा धोका यामुळे कमी होतो
 (B) यामुळे उत्तरांची प्रक्रिया आणि विश्लेषण करणे सोपे होते
 (C) उत्स्फूर्त अनपेक्षित उत्तरं देण्यापासून प्रतिसादकांना आळा बसतो
 (D) बंदिस्त प्रश्न प्रतिसादकांना पूर्ण करण्यासाठी शीघ्र व सोपे आसतात

93. The term 'secondary analysis' refers to the techniques of :
- (A) conducting study of seconds and other measures of time
(B) Analysing your own data in two different ways
(C) Analysing existing data that has been collected by another person or organisation
(D) Working part time on project along side other responsibilities
94. This method entails in-depth study of any one unit of social life :
- (A) Field study
(B) Case study
(C) Experimental method
(D) Survey method
95. Which one of the following is *not* a fundamental principle of scientific research ?
- (A) Empiricism
(B) Moral Neutrality
(C) Objectivity
(D) Definiteness
96. "A questionnaire is a list of questions given to a decided number of respondents for them to answer". Who stated ?
- (A) P.V. Young
(B) Bogardus
(C) Johan Galtung
(D) M.L. Bowell
97. The outcome of an interview may be faulty due to its :
- (A) Flexibility
(B) Easy administration
(C) Subjective interpretation
(D) Less anonymity
93. 'दुय्यम विश्लेषण' या संकल्पनेचा संदर्भ या तंत्रांशी आहे :
- (A) सेकंद आणि वेळेच्या इतर मापनाच्या अभ्यासाचे आचरण
(B) दोन वेगळ्या बाजूने तुमच्या आधारसामग्रीचे विश्लेषण
(C) इतर व्यक्ती किंवा संघटनेने संकलित केलेल्या आधारसामग्रीचे विश्लेषण
(D) इतर जबाबदाऱ्यांच्या बरोबरीने प्रकल्पावर अर्धवेळ केलेले काम
94. या पद्धतीने समाज जीवनाच्या कोणत्याही एका घटकाचा सखोल अभ्यास लादला जातो :
- (A) क्षेत्र अध्ययन
(B) व्यष्टि अध्ययन
(C) प्रयोगात्मक पद्धती
(D) सर्वेक्षण पद्धत
95. शास्त्रीय संशोधनाचे खालीलपैकी कोणते मूलभूत तत्त्व नाही ?
- (A) अनुभवजन्यवादी
(B) नैतिक तटस्थता
(C) वस्तुनिष्ठता
(D) निश्चितता
96. "प्रश्नावली अशी एक प्रश्नांची सूची आहे ज्यात निश्चित केलेल्या प्रतिसादकाकडून उत्तरे अपेक्षित असतात" ही व्याख्या कोणाची ?
- (A) पी.व्ही. यंग
(B) बोगार्डस
(C) जोहान गाल्टंग
(D) एम.एल. बोवेल
97. यामुळे मुलाखतीचा परिणाम हे चुकीचा असू शकते :
- (A) लवचिकता
(B) सोपे प्रशासन
(C) विषयनिष्ठ निर्वचन
(D) अल्प अनामिकता

98. Match List I with List II and select the *correct* answer by using the codes given below :

List I

- (a) Exploration
- (b) Description
- (c) Explanation
- (d) Diagnosis

List II

- (1) Research tries to establish what the problem is and which factors or actors contribute to the problems
- (2) Research that investigates a subject about which little or no knowledge is available
- (3) Research in which the causes of a certain problem are sought or studied
- (4) Research in which events or the characteristics of a certain subject is described

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
  - (A) (4) (1) (2) (3)
  - (B) (2) (4) (3) (1)
  - (C) (1) (2) (3) (4)
  - (D) (4) (3) (2) (1)
99. The element on whose basis the sample is taken out from the total universe is called :
- (A) Sampling fraction
  - (B) Sampling trait
  - (C) Sampling frame
  - (D) Target population
100. Which of the following is *not* a plagiarism software ?
- (A) Copyscape
  - (B) SPSS
  - (C) Plagscan
  - (D) Authenticate

98. सूची I सोबत सूची IIला जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) समन्वेषण
- (b) वर्णन
- (c) स्पष्टीकरण
- (d) निदान

सूची II

- (1) संशोधन समस्या प्रस्थापित करण्याचा प्रयत्न करते आणि समस्येत कोणते घटक आणि अभिकर्ते योगदान देतात
- (2) संशोधन हे अश्या विषयाचे अन्वेषण करते ज्याचे थोडे किंवा अजिबात ज्ञान उपलब्ध नाही
- (3) संशोधन ज्यामध्ये विशिष्ट समस्येची कारणं शोधली किंवा अभ्यासली जातात
- (4) संशोधन ज्यामध्ये विशिष्ट विषयाच्या घटना किंवा वैशिष्ट्यांचे वर्णन असते

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
  - (A) (4) (1) (2) (3)
  - (B) (2) (4) (3) (1)
  - (C) (1) (2) (3) (4)
  - (D) (4) (3) (2) (1)
99. असा घटक ज्याच्या आधारे एकूण समग्रतून नमुना निवडला जातो, ज्यास असे म्हणतात :
- (A) नमुना खंड
  - (B) नमुना गुणधर्म
  - (C) नमुना चौकट
  - (D) लक्षित लोकसंख्या
100. खालीलपैकी कोणती वाङ्मयचौर्य संगणक प्रणाली नाही ?
- (A) कॉपीस्केप
  - (B) एस.पी.एस.एस.
  - (C) प्लॅगस्कॅन
  - (D) आयथॅंटीकेट

SEP - 21221/II—A

ROUGH WORK